

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in veljá po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zađene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 2. malega travna 1869.

List 14.

Verna Slovenija

svetemu Očetu Piju IX o njihovi zlati maši.

(Zložil Radoslav.)

Čuj, sveti Oče, starček prečastljivi!
Vošilni danes glas Slovenije,
Prezveste hčerke, ki v ljubezni živi
In verno vdana Tebi vedno je;
Če tud vihar zmot, grehov pogubljivi
Bi rad zneveril jo do Matere, —
Se mu kot zmiraj tudi zdaj ustavlja,
Ter vdana vsa, Te blagi Pij, pozdravlja!

Ljubezen naša je do Tebe čista,
Slovenija Te ljubi preserčno,
Namestnika spoštuje v Tebi Krista,
Ki si oblast prejel od Njega vso.
Le vera prava, ena je, in tista,
Ki, zlati Mašnik! Ti spoznavš jo, —
Edina ta dá upa nam zastavo:
Doseči v raju enkrat večno slavo.

Pozdravljajo Te vsi „keršanstva Oče,“
Očetje, sini, hčere in žené,
Otroci mali, starčki, vsm vroče
V nebó za-Té se dvigajo željé
K prestolu Božjemu; al nemogoče
Je, zlati Mašnik! razodeti vse,
Kak gorke prošnje ljudstva dans puhtijo
Za-Té v nebeško našo domačijo.

Vse verno ljudstvo, o Pastir naš mili!
Občuti britko vse, kar Ti terpiš;
Kak rado bi pomoglo Tebi v silí,
Polajšalo britkosti težki križ! —
Al ker ne more, moli, naj se smili
Bog cerkve, Tebe, kakor Ti učiš;
Kar mu vkažuješ, zvesto vse spolnuje,
V vsih stiskah tvojih serčno te miluje.

Zatorej vneta v duhu in vesela
Obrača, sveti Oče! v Rim oči
Slovenska vdana Tebi vsa dežela,
V spomin se blagi Ti priporoči.
Oj prosi, zlati Mašnik! da cvetela
Bo verna čeda vedno v čednosti,
Da mili Bog katoliško jo ohrani,
Obvarje zmot, vse hudo ji odstrani. —

Sprejeti blagovoli zdaj goreče
Vošila serc ti vernih v blagi dar:
Da doba stisk naj tvojih že preteče,
Zasije dneva rešnjega Ti žar;
Da néhajo nevarnosti proteče
Za sveto cerkev, vtihne vsak vihar;
Da zveseli se Tvoje serce blago,
Vidivši cerkve veličastno zmago.

Oj prosi Pij za našega cesarja,
Vojská naj ogne se kervavih hrum,
Naj sije njemu terdne vere zarja,
Naj duh katoliški mu delí pogum,

Da stavi up svoj v Večnega vladarja,
Da krasi mu Njegova milost um,
Da mili oče vselej je narodom,
Edin s Tebój da hodi za Gospodom. —

Še eno prošnjo, zlati Mašnik, milo
Slovenija do Tebe zdaj imá:
Ogromno naših bratov je število,
Ki Te, o Pij! glavarja ne spozná, —
Slovenskih bratov, ktere odločilo
Je razkolništvo od Stola svetega.
O spomni se pri zlati maši na-nje,
Ter prosi z nami, sveti Oče, za-nje!

Naj Večna milost skoraj že obsije
Slovanski mili, dobroserčni rod,
Naj zmota pred resnico se zakrije,
Ki jo učil apostelj je Metod, —
In to na prošnjo matere Marije,
Ki vsi Slavéni jo časté povsod;
Da, kakor vsi smo sini majke Slave,
Postanemo vsi udje vere prave.

Pristopi toraj, starček ljubeznjivi!
K darilniku, ter Večnemu daruj
Nedolžno Jagnje, dar Mu dopadljivi,
Vesoljno cerkev Njemu izročuj;
In tam v molitvi gorki, zaupljivi
Slovenijo — Te prosi — imenuj.
Ter bod' gotov, da ona se spominja
Te v milih prošnjah, s Tabo se zedinja.

In ko topovi angelskega grada
Znanili svetu bodo blagoslov,
Bo cerkev združena Ti, naša nada!
Zapela čast z germenjem vsih topov;
Pa tud Slovenija preserčno rada
Bo med zvonjenjem klicala — zvonov:
Bog živi svetega očeta Pija,
Ohrani ga; — Ti prosi zanj, Marija!

Vera in njeni nasprotniki.

2. Ljubezen bi vender nekoliko sterpnosti tirjala. No, kaj je ljubezen? Ljubezen se imenuje brez dvombe to, da se bližnjemu vse dobro želi, kar je tudi vzrok, da se mu vse dobro vošči. Če je pa vera naj večje dobro za človeka, in nevera njegovo naj večje zlo (hudo), kako se more nek ljubezen imenovati, če človeka, poropanega vere, v brezdno nevere in zmote tiščijo in tirajo? Kdor kaj tacega terdi, moral je toliko pameti zgubiti, da luč s tamoto, resnico z zmoto zamenjuje, drugače ni mogoče take sodbe storiti. Mi zametujemo zmoto, jo odstranujemo, kar je mogoče, pa pravite, da nimamo ljubezni? Ravno nasprotno je, mi zametujemo zmoto in imamo ljubezen do zmotenih, kajti mi smo jih dosti zgodaj na njihovo zmoto opomnili, in imajo časa dovolj od laži se odtergati in v naročje resnice se poverniti. Kdor slepega opomni, naj se jame

ogiba, da v njo ne pade, ga reši s tem svarilom, kolikor mu je mogoče; ravno tako reši katoličan tistega, ki je v zmoti in ga spravi na pravo pot, kolikor mu je mogoče.

Mi imamo tudi ljubezen do tistega, ki je še na poti resnice, kajti, kdor dosti zgodaj kliče: „gori, gori!“ obvaruje vse sosede nesreče. Ne smemo pa ljubezni imeti samo do razširjavcev napačnih načel, ljubezen nas ne veže, da škodo terpimo, da le družih ne razžalimo.

Prav vravnana ljubezen se ne kaže samo v besedah, ampak tudi v delih s tem, da dušo reši, kolikor je mogoče, protivnega strašnega zlega, kakoršna je nevera ali kriva vera. Strašen zleg je zaradi tega, ker je večni.

Dalje učijo vsi svetniki, učeniki, vsi cerkveni očetje, da je treba, kadar gre za versko zmoto, kar naravnost resnico povedati, terditi in učiti, in to iz mnogih vzrokov. V vesti smo zavezani vero očitno spričevati, jo čisto in nekaljeno ohraniti, kakor jo sv. cerkev uči. Terpeti, da se v naši nazočnosti zoper vero, zoper cerkvene naredbe zabavlja, molčati k taki zabavljenosti, to se pravi toliko, kakor od vere odpasti. Dolžnost imamo Boga iz telega serca ljubiti, kje pa je ljubezen, ako terpimo, da se v naši nazočnosti Bog z oskrunovanjem vere preklinja? Dolžnost imamo bližnjega ljubiti kakor sami sebe, kje je pa ljubezen do bližnjega, ako terpimo, da se mu zavdaja s strupom krive vere v naši nazočnosti? Če je neogibljivo potrebno, da z zopergovarjenjem zmotene brate razžalimo, da za našega bližnjega to dobroto dosežemo, se praša, kdo je kriv? Ali nam ne dajo sami vzroka, in ali nas ne silijo k temu?

Konečno bi tudi ne škodovalo, ako bi nam oni, ki vedno ljubezen in splošno sterpnost oznanjujejo, z lepim zgledom svetili. Zakaj se nam vedno in vedno vrtajo, mi pa od njih ničesar ne potrebujemo; zakaj sejejo po naših družinah ljuliko verske needinosti, — kdo jih nek prosí? Vpijejo in kričijo zaradi nesterpnosti, zaradi pomanjkanja ljubezni, razširjajo knjige in druge bedarije, ki nam mir in edinost ropajo. Noč in dan pridigujejo zoper našo sv. cerkev, razlivajo žolc nad častito duhovščino, zaničujejo naše ss. zagovornike, zasmehujejo razne pobožnosti itd. Vse to delajo z neko divjačnostjo, z zaničevanjem in serdom, kakor bi bili od sto vragov obsedeni. Če pa kdo kaj odgovoriti hoče, če kdo svojo vero zagovarja, brani, in se z gorečnostjo poganja za sveto reč, takrat kričijo zaradi nesterpnosti, *) majó z glavami, delajo pobožne obraze in zavračajo na — ljubezen! To so ti ljubeznjivi ljudje!

To so novi aposteljni ljubezni in sterpnosti. Ako bi o njih rekli, da so dobri godci, pa slabi umoslovci ali logikarji, ali bi ne imeli prav? Naj taki ljudje domá ostanejo, in komu drugemu oznanjujejo take čednosti; ti pa, častiti bralec, nikdar ne dopusti, da v tvoji nazočnosti kaj takega govori. Nidkar in z nobenim pogojem ne smé obveljati tisto brezbožno načelo, ki pravi: vsaka vera je dobra, tudi takrat ne, ako se z ljubeznijo kinčati hoče. (Dalje nasl.)

Čertice iz življenja sv. Očeta Pija IX.

(Dalje.)

(Spisuje A. Zakotkarjev.)

I. Otročja leta Pija IX.

Pij IX, dve sto devet in petdeseti papež, so bili rojeni 13. majnika 1792 v Sinigaliji, v malem mesticu cerkvene države in so iz plemenite rodovine grofov Mastajev. Za papeža so bili izvoljeni 16. junija 1846. Tedaj že vladajo cerkev čez 22 let in so zdaj v 77. letu svoje starosti. Telesne postave so precej dóberšne, vedenja resnega, mirnega in prijaznega, brez vsake

hlimbe in prisiljenosti. Visoko in široko čelo, pomenljive in žive oči, iz katerih govori modrost in previdnost, sije prijaznost, dobrotljivost in sv. mir, smehljajoča usta in vedno jasen obraz; to je podoba Pija IX, ki se vsakemu, kdor koli jih je vidil, tako globoko v spomin in v serce vtisne, da jih svoj živi dan ne bode pozabil. Izmed brezštevilnih prič, ki taisto terdijo, naj tukaj postavim le dve ali tri. Nekdo v prijateljskem pismu med drugim takole govori o sv. Očetu: „Pri altarju se bleskeče na njihovem obrazu neka nebeška lepota; vsi romarji, ktere je pobožnost v Rim pripeljala, to terdijo in celo naj bolj lahkomiseljni potniki so primorani to priterditi. Kar mene zadeva, nikdar ne bodem pozabil, kako globoko je bilo moje serce ginjeno, ko sem bil tako srečen jih viditi pred altarjem: kakošna ljubeznjivost! kaka vzvišenost! kak mir! kolika pobožnost! — Slišal sem lepo godbo, vidil veličastne svečanosti..., pa moje oči so bile le v sv. očeta obrnjene, všesa so mi bile za vse drugo gluhe, da sem le slišal njihov glas, ki so ga povzdignili v svetišči za molitev in blagoslov. — Sic oculos, sic ille manus, sic ora ferebat (tako je oči, tako roke, tako glas povzdigoval)! sem sam pri sebi rekel, pa mislil na naj višega pastirja. — Glas imajo miloglasen in močan in govore dobro francoski, in kateri so jih pridigovati slišali, enoglasno terdijo, da opanajo svoje poslušalce. — Pri zasliševanju kažejo nar pohlevnišo dobrovoljnost. Reklo se je, da njihov pogled do serca seže, da se njihovemu obrazu in smehljanju nikdo ne more ustavljati, da kdor jih zapusti, mu ostane neki žarek njihove duše. In to je gola resnica in vsi pričajo, ki so imeli to čast, da so bili od njih sprejeti. — Tudi jaz lahko to spričam in rad bi z besedami povedal, ko bi mogel, s koliko dobrotljivostjo, očetovsko ljubeznijo oni duhovne sprejemajo! kako jih nagovarjajo: moj sin! Kako ljubeznjivo smehljanje oživlja jim ustnice! kako vsako prošnjo poslušajo, in s kako milostjo jo uslišijo, s kakim čutilom blagoslavljajo! -- Kako bi rad vse to povedal, ko bi mogel itd.“ Spet piše nek knez: „Oni so rojeni vladar; oni so kralj, in človek bi mislil, da so bili zmimiraj.“ Nek francoski vojak je pred več leti djal govore o Piju IX: „Tako nekam dobro dé človeku, ko jih vidi. Serce se nekako okrepčá, ko pride od njih, in za celi dan je potlej veselo.“ Pruska princezinja je nekdam v šent-peterski cerkvi sv. očeta srečala, in čeravno protestantinja, je bila tolikanj ginjena, da ko so jo potlej silili jesti, je odgovorila: „O ne, moje serce je prepolno, nasitila me je sreča, da sem Pija IX vidila in slišala.“ Tacih in enasih spričevanj bi lahko še našli sto in sto, ali pred se raji vernimo v otročja leta sv. Očeta, sej se vsak rad spominja na tisti srečni čas, na tiste blažene ure, in po drugi strani se sploh tudi lahko reče, da že v mladosti pokaže človek, kaj če biti v starosti.

Pri kerstu so dobili, menda po maternih željah, za njih tolikanj pomenljivo ime Janez Marija, in še zdaj se radi tako imenujejo in pišejo. Kako lepo da je učila skerbna in pobožna mati mladega sinka že v nežnih letih, berž ko je jel govoriti, moliti in Materi Božji se priporočevati, je že pri drugi priložnosti *) „Danica“ povedala. Naj vsak še enkrat poiše in bere tisti ginljivi sostavek. Kako ginljivo sta vsak večer molila za tedanjega papeža Pija VI, ki je bil v tolikih stiskah! Pač si takrat mali Janezek še ni mislil, da bodo tudi zanj tako serca gorele, da bodo vdove in sirote si od ust pritergovale in male dari mu pošiljale; da bodo cela kardela cvetečih mladenčev zapušala domovino, starše, brate, sestre, da varujejo Pija IX in zanj umirajo; pač še mlado, nedolžno dete ni sprevidilo, da trojna krona

*) Hort, hör!.

*) List 44 l. l.

ne brani naj više glave nevarnosti in stiske in pa da komur Kristus svoj kelih zroči, mu tudi dá svojo moč, da more poterpežljivo terpeti in sovražnikom odpuščati.

O kako prav je imela pobožna mati, da je malega Janezka izročila Mariji, Kraljici devic, ktera nikomur ljubezni dolžna ne ostane, kakor njen ljubeznivi Sin ne, ki vselej ljubi one, kateri Njega ljubijo. Pred vsem pa se pokaže ta njena ljubezen v tem, da svojemu ljubljencu ona sprosi čisto, nedolžno, deviško dušo, ktera daje tudi telesu neko nadzemeljsko, angeljsko lepoto. Prav tako je bilo tudi pri malem Mastajčku. Tako lepo je bilo to plemenito dete, s čela mu je sijalo tako ljubo solnce nedolžnosti, da bi bil človek mislil, da ima angeljčka pred seboj. Kolikrat je, igraje se z družimi otroci vpricho svoje matere, kar na enkrat obstal, malo na stran šel, očesca povzdignil proti nebu, prav rahlo glavico nagnil, kakor bi bil slišal z višave angeljski glas šepetati: Bratec moj! — Kolikrat je smuknil po jedi ne k igračam, kakor imajo taki otroci navado, ampak skrivaj v materno kapelico, je tam pokleknil in nedolžne ročice sklenil pred podobo ljubega Jezuska, ktereга ljubiti in posnemati ga je mati tako lepo učila, ali pa pred podobo nebeške Kraljice, ktero mu je kot naj draži zaklad tolikrat priporočevala! Kadar je vidil ubožca, vselej mu je usmiljenje jelo vzdigovati nežno serčice. Kolikor nar bolj hitro je mogel, je tekel k svoji mami, in ko je ginil njeno serce za revčeka, ga je prav lahko preč potegnul, da bi ga ne bilo sram, ko bi ga gledal.

Da tako angeljskega deteta niso le domači ljubili, temuč da se je vsacemu prikupilo, da so ga zlasti ubožci in nesrečni blagrovani, ni treba še posebej praviti. Kolika žalost je tedaj morala biti za celo hišo, ko pride enkrat strašna novica, da mali Janez Marija bi bil skoraj smert storil. —

Proti koncu pretekega stoletja v oktobru 1797 je šla vsa družina Mastaj-Feretti na svoje posestvo na deželo, kakih osem milj iz mesta, in nekako petletni Janezek tudi z njo. — Nekega prav lepega dne gre veseli deček s priprostim služabnikom Domenikom Gvidom na prosto rožic tergat in nad pisanimi metalčki razveseljevat se, kar je za nedolžne otroče leta naj večja radost in zabava. Na tem sprehodu prideta do precej globoke stoječe vode. Deček obstoji, zagleda male ribice plavati po vodi, z veseljem jih opazuje, kako urno sem ter tje švigajo, hoče jih z roko zagrabit, približa se prepadu — kajti otrok ne vidi nobene nevarnosti — pomiče se polagoma naprej po spolzkih ilovnatih tleh — — —, kar mu spodleti, pade in skrije se pod vodo. Gotova smert! Ali Bog, ki čuje v svoji nezapodljivi previdnosti nad tako dragim življenjem, ga reši smertne nevarnosti. Pogumni služabnik priteče, še ga doseže, preden se potopi do dna, ga izleče in pripelje, kakor drugega Mojzesa na suho kraj vode. O koliko je bilo na tem trenutku ležeče! Kdo bi si bil takrat mislil?

(Petdeset let poznej — 28. oktobra 1847 pride 70leten, slaboten starček v Rim in želi k papežu. Toda preden je prišel do sv. očeta, je tako osupnil nad posebnostmi prednje sobe, da je omedlel, ker je bil že sicer slaboten. Proč so ga morali nesti, in ta prigodek se je naznanil Piju IX. Ko se kmali spet zavé, ga sv. Oče pred se pokličejo in tako prijazno sprejmó, da se ni prav nič več bal ter je odkrito povedal, da je on tisti Domenik Gvido, ki je njih Svetost pred petdesetimi leti ko malo dete iz vode rešil, da je le za to jih hotel opomniti na to svojo naj večjo zaslugo, ker je star in ima doma nepreskerbljeno hčerko. Kako milo se je tu storilo dobroserčnemu Piju IX! Precej mu preskerbijo določno plačo, lepo obleko, hčeri pa doberšno doto, da sta bila preskerbljena oba za vse življenje.)

Nevarnost, v ktero je bil mali grofovski sinek prišel, je storila, da so ga vsi domačini še raji imeli kot sploh navadno. Sej je bil tako rekoč zopet dobljeno dete in rešitev je bila tako čudovita, da se je mogla le nebeški Materi Mariji pripisovati. To je očitno kazalo, da Božje oko s posebno očetovsko skerbjo nad njim čuje in da ga je znabiti Bog še za kaj posebnega odločil. Njega samega pa je to silno presunilo, tako da je obledel in po malo bolehati jel. Ali duha mu je posebno povzdignilo, tako da je bil ves nekako spremenen in bolj resnoben kakor poprej. Mati gotovo ni zamudila te prilike ter mu je živo zaterjevala, da ta rešitev je posebna dobrota Božja in znamenje posebne ljubezni Marijne do njega, za kar nikdar in nikakor ne more dovolj hvaležen biti.

In tako je zares rastel deček Mastaj po zgledu, kakor se v sv. bukvah o dečku Jezusu bere, kakor na letih, tako na modrosti in milosti pri Bogu in pri ljudéh. Podobno Jezusku, ki je bil staršem v vsaki nar manjši rečici pokoren, je zares malo kak drugi služabnik Božji bolj ljubil svoje starše, kakor Pij IX, zato pa vživajo tudi blagoslov, ktereга je Bog le pokornim, ubogljivim otrokom obljubil, kateri serčno ljubijo starše. Kako drag da jim je bil vedno spomin na mater, kaže ta le ginljiva prigodbica: Enkrat pridejo Pij IX tudi obiskat odgojence iz severne Amerike in dovolijo, da jim noge poljubijo zapoverstjo. Med temi je bil tudi devetletin deček Peruvijanec, zlahtnega rodú. Ko pride na versto, nagovori sv. očeta v španjščini, ktero papež tudi dobro govori: „Sv. Oče, dajte mi blagoslov za-me in za mojega očeta.“ Toda preden položijo roko dečku na glavo, ga nagovorijo Pij: „In za svojo mater pa ne želiš blagoslova?“ Ubogi deček je bil pozabil na mater in za to je jel zdaj mlo jokati. „Glej, pravijo papež žugaje s perstom, da mi drugi pot n a mater ne pozabiš, poklekni, da dam blagoslov tebi, in tvojemu očetu in tvoji dobri materi.“

To je očitno znamenje, koliko ljubezen so morali Pij imeti do svojih staršev in zlasti do matere takrat, ko so bili še tako majhni kakor oni deček, ki so ga kregali.

Prav žal nam je, da ni bilo moč na tanko pozvedeti, kdaj in kako je mali Mastaj sprejel zakrament sv. birme in pa pervo sv. Obhajilo. Sej ta dan je skoraj naj važniši v vsem življenji za vsacega kristjana, to je tako rekoč slovesni prestoppek iz otročjih lét v življenje; z nekim tužnomilim veseljem se spominjamo na ta dan, dokler živimo. Misliti si moramo, da se je to pri grofovskem dečku precej zgodaj zgodilo, vsaj že do enajstega leta, ker je tako navada na Laškem in ker je bil prebrisan, ubogljiv in pobožen. Da mu je skerbna mati v tej tako važni zadevi šla vedno na roke s podučevanjem, z molitvijo in z lepim zgledom, se razume samo ob sebi. In da je pobožni nedolžni deček ta dva ss. zakramenta z naj večjo pobožnostjo in gorečnostjo sprejel, se lahko že iz tega razvidi, da sta ob svojem času obrodila v njem naj obilniši sad: serafsko ljubezen do Jezusa v presv. Rešnjem Telesu in nepremagljivo stanovitnost, s ktero se še zdaj borijo sv. Oče za resnice in pravice sv. vere.

II. Dijaška leta Pija IX.

Mirno, veselo in srečno, kakor lepi jasni dnevi cvečnega majnika, pretekle so prehitro našemu Janezku priproste otroče leta, spomlad človeškega življenja, ktere se človek le enkrat more veseliti, pozabiti je pa nikdar ne more. Kakor posluša v večernem mraku utrujen mornar naslonjen na svoj čolniček razlég zvonov z morja, ko je že zdavnej odzvonilo „Ave Marija:“ tako odmevajo tudi v našem sercu tisti presrečni dnovi, ktere

smo preživeli tako rekoč v naročji svoje ljube matere, ktera ne neha ljubiti svojega deteta, ko bi je tudi dete ne hotelo ljubiti. — Prišel je tudi za našega blagega Janezka dan, ko je moral slovo dati očetovemu domu, da bi jel — ne rečem, že misliti — delati pa za prihodnost. O kako je bil pač gotovo ginjen rahločutni, ljubeči enajstletni deček, ko se je poslavljal s svojo preserčno materjo in z vsimi svojci!

Ker je bil prav bistre glave, zraven pa pobožen in priden, naučil se je že pri svojih starših začetnih reči, bodi si, da ga je kak duhoven podučeval, ali pa da je v ondotne začetne šole hodil, znano ni. Staršem, se vé da, je bilo zdaj težko ločiti se od svojega ljubčeka, ali hoteli so sina odgojiti ne omehkužiti, kakor se rado zgodi zlasti v imenitnih hišah; prava ljubezen ne gleda samo na materno nagnjenje. Zatoraj so kmali spoznali, da bo bolje, ako svojega otroka v tuje, se vé da, v zanesljive roke dajo. Več časa se posvetujeta oče in mati, kam bi ga poslala in prosita tudi z nebés razsvetljenja in svéta v tej reči; kajti prepričana sta bila, da prvi vtiski v otročjem sercu so nar globočji in so potlej za vse življenje ali méd in hladilno mazilo, ali pa kis in žolec za spomin. Poslednjič se soglasno odločita za to, da sinčka pošljeta v imenitni vstav očetov pijaristov v Volteri, vstav, ki je takrat in poznej daleč okrog slovel zaradi dobrih učiteljev im modrega reda.

V teh šolah se je grofovski mladenec razcvetal, kakor rožica, ki je bila namenjena, da ima kdaj po vsem svetu svoj prijetni duh razširjati, rasel je kakor žlahtno drevesce, ki ima enkrat postati veliko drevo, ktero s svojo senco vesoljni svet pokriva in varuje. Šest let skoraj je tu ostal in si marljivo nabiral viših učenosti: učenih jezikov, zgodovine, številstve, modroslovja itd. Ker je bil že po natori lepe postave, prebrisanе glave, prav krotkega serca in preljubeznjivega obnašanja: ni moglo drugač biti, kakor da se je v kratkem prikupil vsim učeničkom in da je bil kmali vsim svojem sošolcem naj ljubši tovarš. Že takrat si je pridobil terdno značaj, ki ga je poznej memo družih posebno odlikoval; bil je vse skozi priden in vedno delaven, zraven pa pobožen in posebni ljubljeneč in čistivec Marije D., in čeravno je izmed vseh nar več vedil, je bil vendar med vsemi nar ponižniši. —

V tem niso le pisatelji, ki so o njegovi mladosti pisali, vsi ene misli, tudi njegovi sošolci in učitelji taisto terdijo. Tako spričuje eden njegovih prvih učiteljev, „da je njegov učenec imel posebne sijajne zmožnosti, zlasti pa kakor angelj čisto serce, in da mu ni bila nobena veda tistega časa neznanā, temuč v vsaki reči se je odlikoval.“ Spet drugi pravi: „Mastaj je bil v svojem življenju čist ko angelj in neutrudljiv pri delu.“ Posebno zanimiv je pa tale prigodek. Nekoliko mescev preden je zapustil to hišo, pride iz Francoskega viši šolski ogleđa ogledat ta vstav, ker takrat so bile cerkvene dežele ravno prišle v francoske roke. Skoraj vsi so bili pred njim vprašani. Mladi Mastaj je vprašan, kakor drugi. Ali njegovemu izverstnemu odgovarjanju, njegovi prijazni osebnosti in pohlevnemu vedenju se ta francoski gospod ne more dovolj načuditi, čestita mu in naposled reče predstojniku: „Ta mladenec bo še daleč prišel, če mu bodo okoliščine količkaj ugodne.“ Ta pot se francoski gospod ogleđa ni bil zmotil, zakaj res je izmed vsih še naj dlej prišel ta mladenec. Spolnitev svoje napovedi je omenjeni gospod sam po nekoliko doživel, kajti ko je l. 1830 umerl, so bili že časniki povsod raznesli veselo novico, da Mastaj je postal viši škof v Spoleti, kaj bi bil še le rekel ta dobri gospod, ko bi bil vedil, da Mastaj bo še enkrat nosil tijaro

(papežev trojnato krono), in da bo eden naj večih papežev sv. katoliške cerkve. —

Ali Bog svojim ljubljencem ne deli še na tem svetu plačila, in popolna, neprestana sreča in radost je le nebeščanom prihranjena. Tukaj na zemlji pa se cvetje vedno družiti s ternjem. Tudi našega dijaka viših šol, ki je do zdaj tako mirno, veselo, srečno in zadovoljno živel, so čakali še hudi dnovi.

Zadnje leto njegovega bivanja v Volteri (1808) ga jame božjast lomiti. Ta huda bolezen je izvirala še od tedaj, ko je bil v vodo padel in se tako močno prestrašil. Zakaj pred je bil zelo terdnega zdravja in cveče barve, potem pa zmiraj po nekoliko bolehen in bolj bled. Pa za to se še pred dosti zmenil ni, ker ta žalostni nasledek se ni nobenkrat tako pokazal, kakor poslednje leto, tako da so bili že zdravniki nad njim obupali. Oj, kako žalostno! mladenec, ki je svoje učenje tako izvrstno dokončal, in ki bi zdaj imel misliti na prihodnji stan, se zaradi svoje bolezni ne vé kam obrniti! To je bila silo huda poskušnja za mladege grofa, zraven ga je pa še vznemiroval vojskini čas, ki je marsikterega mladenca proti notranjemu poklicu v vojaški stan vsilil. Ubogi mladenec, ubogi starši!

Ali pri vsih stiskah vendar ni zaupanja zgubil na Boga in svojo ljubljeno Mater Marijo. To se že iz tega vidi, da v kljub tej bolezni, ki že po cerkveni postavi vsacega, ki je njej podveržen, izločuje od duhovskega stanú, si je vendar dal tonzuro*) napraviti: tako terdno je upal, da bo s pomočjo Božjo kmali ozdravel in še tisto leto je šel v Rim, da bi se posebej bogoslovja učil. V Rimu je imel tudi strica korarja št. peterske cerkve, ki mu je posebno pomagal. Ali tukaj je doživel malo veselja, britkosti pa veliko. Po eni strani mu je še zmiraj bolezen skerb delala, po drugi pa je neizrečeno težilo njegovo občutljivo serce divjaško preganjanje papeža. Kajti on, ki je nekđaj še v maternem naročji tako ginljivo molil za Pija VI, moral je zdaj z lastnimi objokanimi očmi gledati, kako so Pija VII vjetega z enim samim kardinalom brez služabnikov, brez potrebne obleke in perila in brez denarja odpeljali, viditi sv. mesto zapuščeno, vdovo v mertvaški obleki, viditi ljudstvo brez očeta, čedo brez pastirja, rimsko cerkev brez glavarja, viditi svet brez solnca. Zakaj kar je solnce za zemljo, je papež za Rim. Kaj ko bi mu bil kdo povedal, da se bo ž njim še vse huje godilo čez štirideset let! Pa kakor vsim, ki Boga ljubijo, vse prav pride, kakor čbelica celo iz strupenih cvetic sladak med serče in za druge pripravljaja, tako je tudi Janez Marija Mastaj v nar hujših stiskah miren ostal, pod vodstvom svojega blagega strica pridno se učil in skerbela za lastni dušni blagor, pa tudi za druge, zlasti za uboge in zapuščene, ki nimajo žive duše, da bi svoje potrebe potožili. Ker je bil imenitnega stanú, zelo učen in priljuden, bi se bil lahko soznanił z nar imenitnišimi in nar bogatejšimi hišami, ki bi mu bile potem pripomogle k visoki časti in službi. Ali za take in enake reči je njegovo serce kaj počasi tolklo in malo veselja občutilo. Družba ubogega pa blagega delavca zidarja, — ki je vstanovil napravo „Tata Giovanni“**) — bila mu je ljubša, kakor prijaznost grofov in velikašev. Med nesrečnimi bivati

*) Tonzura je tisti pomenljivi obred, pri katerem se prihodnjim duhovnom na štirih krajih nekoliko las pristrizje in „koretelj“ obleče. To pa še ni noben blagoslov, ampak le slovesen sprejem v vinograd Gospodov, tedaj tudi še ne veže nikogar k duhovskemu stanu.

**) „Tata Giovanni“ (Džovani) je hiša ubozih in pribežališče zapuščenih sirot. Vstanovil je to napravo ubogi pa usmiljeni zidar Janez (Giovanni) Borgi, ki je v začetku tega stoletja umerl. Ta pošteni delavec je po dnevi pridno delal, po noči pa bolnike in zapuščene sirote obiskaval. Ker je bil tudi sam reven in jim ni imel kaj dajati, je pa drugač pokazal ljubezen in jim stregel,

movanjem in hinavšino vernim škodovati — bolj kakor vsi poprej omenjeni nasprotniki sv. vere. Varujte se torej zanikarnih časnikov in brošur, prav posebno Vi očetje in predstojniki, ki pred Bogom s tim še ne bode opravičeni, da od svoje lastne duše odgovor daste, ker Vi morate tudi odgovor dati od vsih tistih, ki so Vam izročeni. Svetite sami z dobrim zgledom, da odpravite zanikarne časnike. In ako hočete imeti časnike, prav, sej je tudi, hvala Bogu, dobrih časopisov, teh si naročite, in tudi iz njih boste zvedili vsakdanje novice. Nikakor pa ne dajajte svojim podložnim slabih časnikov v roke, da se Vam ne bo treba pred večnim Sodnikom odgovarjati, da ste svojim dali kačo, škorpjona, ko so potrebovali zdravega, poživljajočega kruha.

Nadalje višji pastir z mnogimi izreki sv. pisma dokazujejo, kako skerbno se je treba varovati zapeljivanja in zavračajo na kazni, ki prihajajo „čez otroke nejevere,“ ker med vsemi pregrehami ni nobena tako velika, tako škodljiva, od Boga tako zaveržena, kakor ravno škodovanje bližnjega v sveti katoliški veri. In Zveličar sam, ki je bil tako mil do grešnikov, je ravno farizeje osmerokrat prekel zavoljo tega, ker so druge od prave vere in spoznanja zadrževali itd.

Ko poseben pomoček, da si ohranijo živo vero, vikši pastir obširno priporočajo „apostolstvo molitve“, bratovščino za molitev, ki je tudi pri nas znana, in po kateri sklepamo vse svoje molitve, terpljenje in djanje s terpljenjem in molitvami naj svetejšega serca Jezusovega v ta namen, da bi sami pri sebi in pri družih poživljali in pospeševali sv. vero in veri primerno življenje.

K sklepu govore še nekaj preserčnih besed o spravnem sv. obhajilu, o katerem sv. Oče tako-le govore: „Naj imenitniši namen (spravnega obhajila) je ta, da bi Bog, spravljan z večkratnim prejemanjem sv. obhajila, od nas odvernill šibe svoje jeze in da se krivica, ki se godi božjemu veličanstvu, sveti Kristusovi veri in Kristusovemu namestniku na zemlji, nekoliko poravná, katoliška vera med vsemi narodi neskažena ohrani, in vesoljna čeda Kristusova obvaruje brezbožnih zalezovanj hudobnih sovražnikov.“

Razgled po svetu.

Posvetovanje o postavi za ljudske šole gre v verskem odboru precej urno od rok, veči del se ravna po vladinem predlogu. K §. 5 so to-le znamenito pristavili. „Ko bi cerkev ali verska skupšina ne hotela učiti verozakona v šoli, ima deželna šolska vlada nalogo po zaslišanju udeleženih skleniti potrebno.“ Ti ljudje znajo tedaj tudi katehizirati, če bo treba? Tudi nad besedo „versko-nravna izreja“ se je jud Kuranda spotal, rekši, da je „npravna izreja“ mogoča tudi brez „verske izreje;“ poslanec Jäger je to ugovarjal. Zednili so se potem za besedo „npravno-verska izreja“ (sittlich-religiöse Erziehung); ta izraz vendar povdarja ime-itnost verske izreje.

Vedrilke in budilke.

O neki noti se sliši, ki bi jo bil francoski poročnik v Rimu naznanil sv. stolu, s katero se želje razodevajo, naj bi vesoljni cerkveni zbor na strani pustil neke določne prašanja, ki Francii niso všeč. K temu pravi „Unità“: Učivna cerkev v svojih zborih govori: „Visum est Spiritui Sancto et nobis,“ nikoli pa ne bo rekla: Visum est Marchioni De Lavalette.“ Cerkev ne praša za note, ne za telegrame, temuč moli, prevdarja in sklepa. Sv. Duh ji je v pomoč pri njenih sklepih, ki so prav za prav sklepi sv. Duha.“ —

Liberalna hinavšina. Komaj je malo mescev, ko

so se vsi česno-liberalci in mavtarji merali in kisali, ker sta bila ubijavca in požigavca v Rimu ob glavo djana. Že v dveh mescih nato jih je bilo na Laškem najmanj 37 umorjenih, ki niso bili vsi ubijavci, in lejte! „usmiljeni“ česno-liberalci in mavtarji tega nam še nič povedali niso, nobeden solzice ni prelil! —

Duhovske spremembe.

V terzaški škofii. Čast. g. Tom. Thaler, duh. pom. pri sv. Antonu Pad. v Terstu, je postal fajmošter v Rojani; — č. g. Fr. Sitar se je podal v pokoj. — Umerl je preč. g. Jož. Tóth, imen. opat pri sv. Duhu v Bath-Monostor-u, častni kanonik Čanadski. R. I. P.

Papeževa himna.

(Pripravna o zlati maši in družih cerkvenih prilikah.)

Kjer je Petra cerkev prava,
Kjer je Rima večna slava,
Tam v pobožnosti veliki
Se glasijo vsi jeziki:
Blagor Piju bod' Očetu,
Blagor, blagor Bog mu daj!
Blagor Piju bod' Očetu,
Blagor, blagor Bog mu daj!

Glas gre čez sedmere griče,
Vatikan junaško kliče,
Še Svetnikov tihe rake
Glas pošiljajo v oblake:
Blagor Piju bod' Očetu,
Blagor itd.

Po ravnéh in visočinah,
Po vodáh, hribih, dolinah,
Po prostoru sveta vsega
V svetih trumah se razlega:
Blagor Piju bod' Očetu,
Blagor, blagor Bog mu daj!
Blagor itd.

Angeli se pridružite,
Svoje petje z nam' sklenite,
Da se bode živo vnelo,
Nad zvezdéh v nebo donelo:
Blagor Piju našmu Očetu,
Blagor večni Bog mu daj!
Blagor itd.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Leskovška fara 10 gl. sr., 6 gl. v pap. in 2 dvajset. Šentjernejska fara 24 gl. sr. in 7 gl. v pap. Fara Raka 9 gld. sr. Fara št. Križa pri Kost. 8 gl. v pop. Fara sv. Duha 2 gl. 30 kr. Fara Cirklje 1 gl. 2 cekina „sv. Očetu v spomin za zlato mašo in s ponižno prošnjo za blagoslov na duši in na telesu.“ — Šentjanska duhovnija 5 gl. — Iz Smlednika 22 gl. v pap., 2 gl. 37 kr. sr.: „Sv. Oče, prosite za pastirja in ovčice! — Iz Mirne: G. J. Müller fajm. 5 gld.; J. J. Voglar kapl. 1 gld.; farmani 10 gld. — S prošnjo: „Sv. Oče, sprosrite meni in mojim otrokom spolnjenje naših prošenj, ako je Bogú v čast in nam v zveličanje“, 1 terdnj. za 2 gl. 12 kr. st. d. Katreja Slavec, kmetica na slovenskem Štajarskem. — G. J. Š—c 2 gl. — G. fajm. Ant. Krašovic 5 gl.: „Bog ohrani sv. Očeta pri zdravju in življenju, da bi vesoljni cerkveni zbor, ki so ga napovedali, zdravi začeli in ga taki tudi dokončali.“ — Nekaj deklet iz Breške fare 4 gl. sv. Očetu k zlati maši s prošnjo: „Sv. Oče, sprosrite nam odpušenje grehov in srečno smert.“ — Iz neimenovane roke 1 terdnj. za 2 gl. st. d.: „Bog obvari, Bog brani sv. Očeta Pija IX! Mili Bog se usmili duš v vicah!“ — Marijana M. 1 gl. — Duhovnija v Černem verhu nad Polhovim gradcem: Sv. Očetu papežu za njih zlato sv. mašo 12 gl. a. v. — Anton Bedenec 2 dvajsetici za 50letnico: „Sv.

Oče, blagoslovite mene in mojo družino, da vsi stanoviti ostanemo v sveti veri.“ — Anton Š. 1 gl.: „Prosim sv. blagoslova za-se in za deržino in za ohranjenje sv. vere. — Fara Ježica 17 gl.: „Pro gratia Dei et felici morte.“ — Dar k zlati maši: „Grex Banjalocensis Summo Pastori Pio Nono“ 10 gl. — Neimenovan 1 terdnj.

za 2 gld. st. d. s pristavkom: „Za razsvitljenje „Tagblattovcev“ v verskih zadevah.“ — Iz Šentjakopa pri Savi 25 gl. a. v. s ponižno prošnjo, da bi sv. Oče pred Bogom prosili nam vsim skupaj za duha prave pokore, za srečno smert in milostljivo sodbo, in nam tudi svoj sv. apostolski blagoslov podelili. —

Volilci kranjskega, tržiškega in loškega okraja!

Nemila smrt Vam je žalibog! zeló prezgodaj vzela zastopnika Vašega v deželnem zboru vsi deželi nepozabljivega gospoda prošta Antona Kos-a, ktereга ste pred dvema letoma enoglasno si izvolili za svojega poslanca.

Razpisana je tedaj nova volitev, in ta na 19. dan tega meseca v Kranji.

Podpisano društvo je po pravilih svojih namesti prejšnjega volilnega odbora na-se vzelo imenitno pa težko nalogo, da skerbí za to, da se volijo v deželni zbor poslanci, ki so pravi zastopniki naroda našega. Društva odbor živo čuti, kolikošno odgovornost na svojo vest vzame s tem, da volilcem reče: „tega volite!“ Zato se je pogovoril z mnogimi možmi, ki so z Vami vred volilci. In po tem dogovoru stopi danes pred Vas in Vam priporoča: volite za svojega poslanca

gospoda doktorja Jakoba Razlaga!

Imé dr. Razlaga, ki že veliko veliko dela in piše za narod naš, je po vsem Slovenskem tako slavnoznanó, da se priporoča že samo. Sest politiških okrajev na Štajarskem mu je že dvakrat ondi izročilo poslanstvo, kteremu pa se je lani iz tehtnih nagibov, čeravno težkega serca, sam odpovedal. Vprašali smo ga, ali ne bi sprejel poslanstva, ako ga naši možje v Kranji volijo, in odgovoril nam je, da se nikakor ne ponuja sam, ker ne hrepení niti po slavi niti po kakem dobičku v poslanstvu, da pa, če ga narod pokliče v zbor, sledí častnemu poklicu.

Dr. Razlag, kot advokat stanuje v Brežicah, ima pa, kakor na Štajarskem in Hrvaškem, tudi na Kranjskem na Čatežu, okraja krškega, zemljišče (grunt), ktero kot umen gospodar in ud naše kmetijske družbe marljivo obdeluje. Po posestvu, od ktereга davek plačuje, je tedaj dr. Razlag tudi naš srenjčan. Sin kmečkih starišev in v treh deželah z davki obložen gruntni posestnik dobro pozná tudi težave Vaše; sicer pa mož ravno tako bistre glave in velike učenosti kakor milega in mirnega srca in izversten govornik v domačem jeziku, ima vse lastnosti, ki se dandanes zahtevajo od zastopnika narodnega; verh vsega tega je tudi njemu, kakor sedanji narodni večini našega deželneга zborá, v vsem nepremakljivo sveto gêslo: „za vero, dom in cesarja!“

Tak je mož, ktereга Vam priporočamo na blagor Vam, na čast deželi naši!

Možje iz okraja kranjskega, tržiškega in loškega! Pri zadnjih volitvah, pri kterih ste skor vsi prišli volit in ste blaga rodoljuba barona Antona Zoisa in prošta Antona Kos-a enoglasno izvolili, občudovala je vsa dežela to Vaše delo. In — zmotili se niste!

Terdno zaupanje stavimo tedaj tudi zdaj v Vas, da pridete vsi k volitvi 19. dan tega meseca dopoldne (to je, v pondeljek pred sv. Jurjem) v Kranj, in da spet enoglasno volite poslanca, ki Vam ga s polnim prepričanjem priporočamo, ter se ne daste motiti po nikomur, ki Vas prigovarja, priduša, podkupuje za koga družega. Volilcem samim in izvoljenemu je velika čast, ako vsi stojijo za enega — in to za pravega! Nesreča je celó, kader se svoji med svojimi cepijo na dvoje, in tako pomagajo nasprotnikom.

Opominjamo Vas pa še tega, da vsak volilec seboj prinese poverilni list (legitimationskarte), ki ga je dobil od gosposke, in da ga oddá volilni komisiji; drugače ne sme glasovati, in zgubljen je glas.

Kakor svét volilnega odbora, ki Vam ga je dal 1867. leta, ni bil zgubljen in ni šel po vetru, tako smo si v svesti, da tudi zdaj ne pojde, in da vsi pridete gori omenjeni dan v Kranj, in da vsi enoglasno volite za svojega poslanca:

gospoda doktorja Jakoba Razlaga!

Odbor národnega društva „Slovenije“ v Ljubljani 1. aprila (malega travna) 1869.

Dr. Jan. Bleiweis, prvomestnik.

Jan. Murnik, tajnik.